

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-39(5)/11

Warszawa, 27 maja 2011 r.

Pan
Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec poselskiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy o systemie oświaty (druk nr 3967).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Edukacji Narodowej do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

**Stanowisko Rządu
wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty
(druk nr 3967)**

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty (druk nr 3967) zawiera propozycję przywrócenia, w zakresie warunków likwidacji publicznych szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, rozwiązania obowiązującego przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458), obejmującego obowiązek uzyskania pozytywnej opinii kuratora oświaty w przedmiocie likwidacji szkoły lub placówki.

W uzasadnieniu projektu stwierdzono, że zmiana przepisu art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), dokonana w wymienionej wyżej ustawie z dnia 19 marca 2009 r., doprowadziła do lawinowego i niekontrolowanego procesu likwidacji szkół.

Należy przypomnieć, że zmiany wprowadzone w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty ustawą nowelizującą z dnia 19 marca 2009 r. miały na celu dokonanie czytelnego podziału zadań oświatowych pomiędzy organy prowadzące szkoły i organy sprawujące nadzór pedagogiczny. Rozstrzygnięcie o zakładaniu, przekształcaniu i likwidowaniu szkół publicznych pozostawiono w wyłącznych kompetencjach jednostek samorządu terytorialnego. Rolę kuratora oświaty w tym zakresie ograniczono do opiniowania rozstrzygnięć projektowanych przez organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego. Przed 2009 r. uprawnienie kuratora oświaty do faktycznego wyrażania zgody na likwidację szkoły było uzasadnione w okresie wprowadzania głębokich zmian strukturalnych systemu oświaty, polegających m.in. na przekształcaniu szkół podstawowych z ośmioletnich w sześcioletnie, wprowadzeniu nowego typu szkoły – gimnazjum, likwidowaniu szkół ponadpodstawowych i tworzeniu nowych szkół ponadgimnazjalnych. W pierwszych latach wprowadzania reformy ustroju szkolnego następowały gwałtowne zmiany w liczbie szkół podstawowych i gimnazjów (często likwidowano wówczas szkoły podstawowe i tworzone ich miejsce gimnazja). Następną falą zmian wystąpiła w roku szkolnym 2004/2005, co było związane m.in. z zakończeniem funkcjonowania dotychczasowych szkół ponadpodstawowych.

Zmiany w sieci szkół były efektem nie tylko reformy strukturalnej, ale również niżu demograficznego. Od kilkunastu lat maleje liczba urodzeń, a co za tym idzie do szkół trafiają coraz mniej liczne roczniki. Obecnie na ogół do likwidacji szkoły dochodzi w sytuacji, kiedy jest to wymuszone warunkami lokalnymi i obniżającą się liczbą uczniów w szkole.

W myśl ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, za lokalną politykę oświatową, w tym kształt sieci szkół, odpowiadają jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 5c pkt 1 tej ustawy, o likwidacji szkoły lub placówki prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego rozstrzyga, w formie uchwały, organ stanowiący jednostki.

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 59 ust. 1 i 2 ustawy o systemie oświaty, szkoła publiczna może być zlikwidowana z końcem roku szkolnego przez organ prowadzący szkołę, po zapewnieniu przez ten organ uczniom możliwości kontynuowania nauki

w innej szkole publicznej tego samego typu. Organ prowadzący jest obowiązany, co najmniej na 6 miesięcy przed terminem likwidacji, zawiadomić o zamiarze likwidacji szkoły rodziców uczniów, kuratora oświaty oraz organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego właściwej do prowadzenia szkół danego typu. Szkoła prowadzona przez jednostkę samorządu terytorialnego może zostać zlikwidowana po zasięgnięciu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

Opinia kuratora oświaty zawiera m. in. ocenę zgodności zamiaru likwidacji szkoły z przepisami prawa oświatowego. Wydając opinię kurator oświaty bierze pod uwagę przepisy nakładające na organ prowadzący określone obowiązki związane z zapewnieniem uczniom odpowiednich warunków nauki, wychowania i opieki, w tym okoliczności wskazane w art. 59 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, takie jak termin likwidacji szkoły, zapewnienie uczniom możliwości kontynuowania nauki, dokonanie stosownych zawiadomień o zamiarze likwidacji szkoły, a także okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 3 i 3a ustawy o systemie oświaty, dotyczące zapewnienia dzieciom transportu do szkoły.

Uchwała organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego w sprawie likwidacji szkoły, w zakresie jej legalności, podlega kontroli wojewody. Zgodnie z przepisami ustrojowych ustaw samorządowych, wojewoda sprawuje nadzór nad działalnością komunalną na podstawie kryterium zgodności z prawem. Uchwała lub zarządzenie organu jednostki samorządu terytorialnego sprzeczne z prawem są nieważne. O nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia. Ponadto, przepisy samorządowe gwarantują każdemu, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem podjętym przez organ jednostki samorządu terytorialnego w sprawie z zakresu administracji publicznej, możliwość zaskarżenia uchwały lub zarządzenia do sądu administracyjnego. Z uprawnienia tego mogą korzystać także rodzice uczniów likwidowanych szkół.

Z danych Systemu Informacji Oświatowej wynika, że liczba likwidowanych szkół w ciągu ostatnich lat maleje. Poniżej przedstawiono liczby zlikwidowanych szkół dla młodzieży od roku szkolnego 2006/2007 (dane nie obejmują szkół policealnych):

2006/2007 – 653,

2007/2008 – 599,

2008/2009 – 587,

2009/2010 – 540,

2010/2011 – 486 (na podstawie danych wstępnych Systemu Informacji Oświatowej).

Ponadto, w omawianym okresie powstało 223 gimnazja.

Przedstawione dane wyraźnie wskazują na bezpodstawność zawartego w uzasadnieniu projektu stwierdzenia, jakoby zniesienie w 2009 r. obowiązku uzyskiwania przez jednostki samorządu terytorialnego pozytywnej opinii kuratora oświaty w przedmiocie likwidacji szkoły spowodowało lawinowy i niekontrolowany proces likwidowania szkół. Powyższe dane wskazują, że zniesienie tego obowiązku nie miało negatywnego wpływu na liczbę likwidowanych szkół.

Zmiany wprowadzone w ustawie o systemie oświaty ustawą nowelizującą z 19 marca 2009 r. wpłynęły na zwiększenie odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego za rozstrzygnięcia podejmowane przez ich organy w zakresie kształtu

sieci szkół publicznych. W ramach nowelizacji wprowadzono obowiązek corocznego przedstawiania przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego organom stanowiącym tych jednostek informacji o stanie realizacji zadań oświatowych tej jednostki w poprzednim roku szkolnym, w tym o wynikach sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych. Konieczność publicznego prezentowania informacji o stanie realizacji zadań oświatowych jednostki samorządu pozwala na społeczne weryfikowanie słuszności decyzji organów samorządowych dotyczących kształtu sieci szkół, czy np. liczebności oddziałów szkolnych.

Należy zauważyć, że jednostki samorządu terytorialnego wypracowały systemy zarządzania szkołami na własnym terenie, a świadomość obowiązków wynikających z odpowiedzialności za realizację zadań w zakresie edukacji osiągnęła poziom pozwalający na powierzenie im wyłącznych kompetencji stanowiących w obszarze kształtowania sieci szkolnej, bez konieczności władczego ingerowania organów administracji rządowej.

W ocenie Rządu, powrót do rozwiązań obowiązujących przed wejściem w życie nowelizacji ustawy o systemie oświaty z dnia 19 marca 2009 r., tj. przywrócenie konieczności uzyskiwania pozytywnej opinii (w istocie zgody) kuratora oświaty na każdą zmianę sieci szkół samorządowych, nie znajduje uzasadnienia.

Wobec powyższego, Rząd negatywnie opiniuje poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty (druk nr 3967).